

מְעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו וְצִדְקָתוֹ לְבְנֵי בְנִים [ג] רבי יצחק

פתח ואמר לבאר את הפסוק דבר אל אהרן וגו' והקדים לבאר את מש"כ וחסד ה' מעולם וגו'. כִּמְה גְדוּלָה הִירָאָה לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

שְׁבַכְלָל הִירָאָה עֲנוּה [ג] ואמר רבי יצחק כמה גדולה יראת החטא לפני הקב"ה

כי מתוך אהבתו לקונו הוא מתיירא שמא יפריד החטא מדבקותו בקב"ה, מאחר שבכלל היראה ענוה [ג], וּבְכָלֵל הָעֲנוּה חֲסִידוֹת וכן בכלל ענוה חסידות [ג].

אור הרשב"י

הפסק הדביקות בינו לקונו, ונקראת גם יראה מאהבה, שירא שלא יפריד החטא אהבתו לקונו ושתייהם הם בקדושה ואין ספק שהיראה המזכרת בזהר היא לא היראה הראשונה והשניה שהיא יראה פסולה אלא הכוונה ליראת הרוממות מרוכב שמים ויראת חטא (רמ"ק).

[ג] דהיינו שאי אפשר להגיע למדרגת יראת חטא אלא אם כן הוא ענו ומתבייש מקונו בסוד יראת הרוממות וע"י שהוא מתבייש מקונו הוא אומר לעצמו האיך אפשר לפגום את הלב בהרהורי עברה והרי הלב הוא מקום הדיבוק ביני לבין קוני (רמ"ק).

[ג] דהיינו שהחסיד עושה לפניו משורת הדין כי ע"י שהוא ענו וירא חטא בכדי שלא יפרד מאהבת קונו או בודאי הוא עושה סיינים לעצמו בגבול ההיתר בכדי לא להגיע אל גבול האיסור ולכן הוא מוותר מחלקו לחברו בכדי שלא יכנס לגבול חברו ומכיון שיש בו ענוה אז הוא לא תובע בפיו את המגיע לו והוא גם מוחל על כבודו ועל עלבונו (רמ"ק).

[ג] ובכדי להבין את המאמר הבא, נקדים את מה שמבואר בהמשך המאמר, כי מיני היראה מהקב"ה הם ארבעה, שתיים הם בחיצוניות ושתיים הם בקדושה. הראשונה, שהוא ירא מהקב"ה מפני העונש, כי הוא עובד לו בכדי שלא יענישוהו בגופו או בממונו או בבניו, ויראה זו הוא בקל"י שאין זו יראה משובחת, כי אם ימותו בניו ויאבד ממונו והוא יחלה בגופו אז הוא לא יירא מהקב"ה מאחר שהוא לא הטיב עמו. היראה השניה הוא שאדם ירא מה' כדי שיטיבו לו בעולם הזה, ויתן לו שכר לעולם הבא, וזו גם כן הרי הוא עובד על מנת לקבל פרס. ושתיים הם בחיצוניות. היראה השלישית, היא יראת הרוממות, מתוך שהוא מכיר קצת גדולתו ורוממותו יתברך, וזו יראה משובחת ששורשה במלכות, והיא יראה ראשונה שהיא פתח לכניסת האצילות, וזו נקראת גם יראת שמים, שירא מרוממות רוכב שמים. ויראה הרביעית שורשה בבינה, ונקראת יראת חטא, היינו שירא שלא יגרום החטא

נִמְצָא שָׁפֵל מִי שֵׁישׁ בּוֹ יִרְאֵת חֲטָא, יִשְׁנוּ בְּכֶלֶן וּמִי
שֵׁאִינוּ יִרְאֵ שָׁמַיִם, אֵינן בּוֹ לֹא עֲנָוָה וְלֹא חֲסִידוּת [רגל].

מי שיש בו יראת שמים זוכה לכל המדרגות

תָּאנָא, מִי שֵׁיִצָא מִן הִירָאָה, וְנִתְלַבֵּשׁ בְּעֲנָוָה, עֲנָוָה
עָדִיף, וְנִכְלָל בְּכָלְהוּ ולמדנו שמי שיצא ממדרגת היראה שהוא

יראת הרוממות והוא נתלבש בענוה שהוא מדרגת יראת חטא מידת הענוה עדיפה [רגל] כי

היא מדרגת יותר עליונה מיראת הרוממות, ואין הכוונה שהוא יעזוב את מידת היראה אלא

צריך שיהיה לו גם יראה וגם ענוה כי בזה הוא יהיה כלול משתי המדרגות האלו יחד

[רמ"ק]. **הָדָא הוּא דְכָתִיב, (משלי כב) יֵקֵב עֲנָוָה יִרְאֵת יְהוָה**

וזוהו מש"כ עקב ענוה יראת ה', דהיינו שמדרגת היראה היא העקב לענוה והיא לא מופרשת

ממנה כלל ומשום כך צריך את שתי הבחינות האלו כי כאשר הוא אוחז בענוה הוא צריך

להיאחז גם בעקב שהוא היראה הטפילה אליה שהיא יראת הרוממות. **כָּל מִי שֵׁישׁ**

אור הרשב"י

אפשר לזכות לזה אם הוא לא השתלם בתחילה
ביראה הפנימית הראשונה שהוא יראת
הרוממות (רמ"ק)

[רגל] כדאיתא בירושלמי שבת פרק א' הלכה
ג' א"ר יצחק בר אלעזר מה שעשת חכמה
עטרה לראשה. עשת ענוה עקב לסולייסה
דכתיב (תהילים קיא י) ראשית חכמה יראת
ה'. וכתוב (משלי כב ד) עקב ענוה יראת ה'.

[רגל] ומשום כך נמצא שכל מי שיש בו את
המדרגה הנבונה של יראת חטא בכדי שהוא
לא יפריד את דבקותו מקונו או יש בו את כל
המעלות שבעולם, מאחר שאי אפשר להגיע אל
מדרגת היראה הזאת הנעלה אם לא שהוא
השתלם בתחילה בכל המעלות, ומשום כך מי
שאינן בו יראת שמים שהוא יראת הרוממות או
בודאי אין בו ענוה ולא חסידות כי בודאי אי

הלימוד היומיומי

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / הצלחה טל' 02-6249000

בו יִרְאֵת שָׁמַיִם, זֹכָה לְעֵנֹהָ. כָּל מִי שֵׁישׁ בוֹ עֵנֹהָ,
זֹכָה לְחִסְדוֹתַי. וְכֹל מִי שֵׁישׁ בוֹ יִרְאֵת שָׁמַיִם, זֹכָה
לְכָלֶם וּלְכֹן כֹּל מִי שֵׁישׁ בוֹ אֵת הַמְדֵרְגָה הָרֵאשׁוֹנָה וְהַבְּסִיסִית שֶׁל יִרְאֵת שָׁמַיִם שֶׁהוּא

יראת הרוממות אז הוא יכול לזכות אל מדרגת הענוה שהוא יראת חטא ולכן הוא צריך להחזיק במידת היראה לעולם בכדי שתמיד הוא יהיה קשור על ידה במדרגת הענוה ואז ע"י שיש בו ענוה אז הוא יכול לזכות לחסידות, ומשום כך מי שיש בו יראת שמים שהוא היראה הבסיסית והשורשית של יראת הרוממות אז הוא זוכה לכל המדרגות. לְעֵנֹהָ,

דְּכַתִּיב עֵקֶב עֵנֹהָ יִרְאֵת יְהוָה. לְחִסְדוֹתַי, דְּכַתִּיב וְחֶסֶד יְהוָה מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו כִּי לַמְדֵרְגָת הָעֵנֹה הוּא זֹכָה מִפְּנֵי

שכתוב עקב ענוה יראת ה', ולמדרגת החסידות הוא זוכה מפני שכתוב 'חסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו', דהיינו שמדרגת חסד ה' שהוא שורש החסידות הוא שורה רק על יראיו שזה מדרגת יראת שמים שהוא יראת הרוממות ולכן צריך להחזיק תמיד במדרגת יראת

שמים ועי"כ הוא יוכל להעלות אל שאר המדרגות (רמ"ק).

הכהן החסיד למטה כנגד מיכאל הכהן העליון

תָּאנָא, כָּל אָדָם שֵׁישׁ בוֹ חִסְדוֹתַי, נִקְרָא מִלְאָךְ. (דף קמ"ה)

יְהוָה צְבָאוֹת (ע"ב) וּלְמַדְנֵנוּ שְׁכַל אָדָם שֵׁישׁ בוֹ אֵת מְדֵרְגַת הַחִסְדוֹת

אז הוא נקרא מלאך [ולכן] ה' צבאות מאחר שהוא נבדל מהחומר ועי"כ הוא ראש לכל גדודי

אור הרשב"י

[ולכן] והנה רבנו האריז"ל כתב שמדרגת מלאך הוא מי שזכה למדרגת האצילות ואולי

הלימוד היומני

ניתן להקדיש עבור הנצחות או לרפואה / העלחה טל' 02-6249000

מעלה. **הָיָא הוּא דְכָתִיב**, (מלאכי ב) **כִּי שִׁפְתֵי כְהֵן יִשְׁמְרוּ**
דַּעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ כִּי מִלֶּאֲךָ יְהוֹה עֲבָאוֹת הוּא.
מִפְּנֵי מַה זָכָה כְהֵן לְהִקְרֵא מִלֶּאֲךָ יְהוֹה עֲבָאוֹת וזהו מש"כ
 כי שפתי כהן וגו' דהיינו שהכהן שבחסד הוא במדרגת החסיד, ולמה זכה הכהן שהוא החסיד
 להקראות מלאך ה' צבאות. **אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה מִּלֶּאֲךָ יְהוֹה**
עֲבָאוֹת, כִּהֵן לְמַעְלָה, אִף כִּהֵן מִלֶּאֲךָ יְהוֹה עֲבָאוֹת
לְמַטָּה אלא אמר רבי יהודה כמו שמיכאל הכהן העליון למעלה הוא נקרא מלאך ה'

צבאות כך הכהן שהוא החסיד שלמטה הוא נקרא מלאך ה' צבאות, מאחר שהוא מתנהג

כעין הכהן העליון מיכאל ומשום כך הוא נקרא כשמו.

אור הרשב"י

אלוהו ז"ל היה מלאך, כי הוא מן השרש הזה של קין. גם ר' יהודה בר אלעאי ז"ל, היה מזו הבחי' הב' של קין, ולכן רמזו ז"ל בתלמוד עליו, שבכל ע"ש היה רוחץ פניו ידיו ורגליו ומקבל שבת, והיה דומה למלאך ה' צבאות. גם יהודה וחזקיה בני ר' חייא, נקראים מלאכים, להיותם משרש הזה השני של קין. וכמו שרמזו בזה בתלמוד באמרם, פליגי בה תרי אמוראי בארעא, יהודה וחזקיה, ולקבליהו תרין מלאכי ברקיעא וכו'. ואמנם חנוך שלקח ויהרא עילאה דאדם, שהיא עד נשמה דאצילות, היה מלאך יותר עליון וגדול מן אלוהו. ונמצא כי מי שהוא מבחי' עולם האצילות, נקרא מלאך, ויכול לעלות במעלת מלאך.

מש"כ כאן שחסיד הוא מלאך הכוונה שהזוכה למדרגת חסיד הוא גם זוכה אל האצילות ומי שהוא באצילות הוא נקרא מלאך. וכדאיתא בשער הגלגולים – הקדמה לה וז"ל: ויען אשר מי שהוא מזו הבחי' השנית (של בחינת האצילות הנקראת כנפים ולא מבחינת בי"ע הנקראים זרועות), יכול להשיג בפעם א' אפילו נפש דאצילות, לכן כל הצדיקים האלו, נקראים מלאכים. ובכל מקום שתמצא בחי' שם מלאך, מכונה לאיזה צדיק, אינו אלא משרש הזה הנזכר. ולכן נאמר בפנחס, בענין רחב הזונה, ותקח האשה את שני האנשים, ותצפנו בלשון יחיד, כי לא הוצרכה להטמין אלא את האחד, אבל פינחס לא הוצרך לכך, לפי שנקרא מלאך, והוא נקרא כן, לפי שהוא מן שרש קין זה. ולכן